

"השפעת האדם על הבריאה"

משיחת י"א ניסן ה'תשד"מ

רשימה פרטית בלתי מוגה

דבר שאפשר, על-פי דרך הטבע, לשתול באדמה כך שיצמיח "עץ פרי עושה פרי למינו", שגם הוא יצמיח, בתורו, "עץ פרי עושה פרי למינו" - הוא דבר שאין בו הגבלה.

מדובר, אומנם, בגרעין בודד, אבל בכוחו של גרעין זה - ואין המדובר בהשערה בלבד, או שיש צורך בנס לשם כך, אלא כך הדבר אפילו בדרך הטבע - שכאשר הגרעין נשתל באופן מתאים ובמקום מתאים על-פי הטבע, הוא יצמיח "עץ עושה פרי" או "עשב מזריע זרע למינהו", זרע שיצמיח גם הוא, בתורו, "עשב מזריע זרע למינהו", וכך עד אין-סוף, עד סוף כל הזמנים, וגם לאחר-מכן.

מתי התחיל הדבר? הדברים שנבראו ביום הראשון היו נעלים ביותר, כפי שמתואר במדרש, וגם ב"פשוטו של מקרא". ביום הראשון נברא גם האור, על כל הפירושים והמשמעויות שבדבר.

ואף-על-פי-כן, ברואים אלו לא היו "עושה פרי למינו": הן השמיים, מצד עצמם, והן הארץ, מצד עצמה - השמיים אינם בוראים שמיים חדשים, והארץ אינה בוראת ארץ חדשה. הדבר נכון לגבי שאר הנבראים ביום הראשון וביום השני.

ואילו בבוא היום השלישי, "שהוכפל בו כי-טוב" - ביום הראשון של הבריאה נאמר רק פעם אחת "כי-טוב", ואילו ביום השלישי "הוכפל בו כי-טוב" - החדיר הקב"ה בארץ את הכוח להצמיח "עץ פרי עושה פרי למינו", "תדשא הארץ דשא".

כך התגלה הגרעין, שניכר בדרך הטבע שיש בו מן האין-סוף. הדבר חזר על עצמו ביום החמישי, שבו נבראו דגים וחיות נוספות, שאף הם פרים ורבים.

כל האמור אינו מגיע למעלתו של היום השישי, שגם בו נאמר פעמיים "טוב", כשבפעם השנייה נאמר "והנה טוב מאוד" כלומר שנוספו המילים "הנה" ו"מאוד". גם בני-אדם, שנבראו ביום השישי, נצטוו: "פרו ורבו ומלאו את הארץ וכבשוה".

בכך, לכאורה, אין הבדל בין הזרע ה"עושה פרי למינו" בעשבים, בחיות, בדגים ובבהמות, לבין זה של האדם.

עם זאת, גם בפשוטם של העניינים, ישנו הבדל גדול: הקב"ה נתן באדם שכל, כך שיוכל להשפיע גם על צמיחתם של "עשב מזריע זרע למינהו" ושל "עץ פרי עושה פרי למינו", כך שהתרבותם שלהם עצמם תהיה גדולה לאין-ערוך. התרבותם של הצמחים תהיה לא רק בהתאם לכוחותיהם שלהם; פעולת האדם תיצור בהם שינויים והטבות, כך שהתרבותם, "עושה פרי למינהו", תהיה גדולה יותר.

כל זאת כתוצאה מכך שביום השישי נברא האדם, וניתן לו שכל של הנפש האלוקית, אותו מנצל הוא לטובה.

בכך מתקיים, נוסף על "פרו ורבו ומלאו את הארץ", גם סיום הפסוק - "וכבשוה". האדם כובש את העולם עם כל חוקי העולם, משפר ומגדיל אותו, מעמיק ומרחיב אותו.

פרשת תולדות

התורה מספרת ב"פשוטו של מקרא": כשהופיע יצחק וזרע את השדה, "ויזרע יצחק", היתה זו, בדרך הטבע, "שנה קשה", זמן קשה, וגם "ארץ קשה", מדינה קשה, ולכן, בדרך הטבע צריכה היתה הזריעה להצמיח יבול בכמות מוגבלת. למרות זאת, מכיוון שהזרע היה יצחק, וכוונת הזריעה היתה למטרות צדקה, - לא עבור עצמו, אלא כדי לקיים את הציווי עליו נצטווה מפי אברהם אבינו, שעליו נאמר "יצווה את בניו ואת ביתו אחריו לעשות צדקה", ולכן נאמר על זריעתו של יצחק, "ויזרע יצחק", ב"פרקי דרבי אליעזר": איך ייתכן שיצחק יעסוק בזריעה? אלא שזריעה זו היתה לצדקה, כדברי הכתוב "זרעו לכם לצדקה" - היתה התוצאה "ויברכהו ה'".

אף-על-פי שמצד הטבע היתה זו מדינה קשה וזמן קשה, והיבול היה צריך להיות בכמות מוגבלת, ברך אותו ה' ב"מאה שערים", פי מאה מהכמות הטבעית.

אנו רואים זאת גם בפועל: כשאדם מנצל את שכלו למען יישוב העולם ולמען שיפור העולם - בדרך המותרת על-פי התורה, ולא באמצעות כלאיים, חס-ושלום - משפיע הוא על צמיחתם של עשב ואילנות, חיות, בהמות ודגים, שנוסף על כוח האין-סוף הקיים בהם מטבעם, בכוחו של האדם, הדומה לקב"ה, "אדמה לעליון", להגדיל את צמיחתם עד לכדי "מאה שערים".

